

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak
Hatszor hasznosított garámond per vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 80 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket felvesznek:
Bécsben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasensteint et Volger (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben Haasensteint és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod Budapestben Szerbiatér 5. sz.
Nyitási díjak:
garámond sora után 25 kr. ártandó.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Kelati fejlemények.

(Sr.) A bolgár fejedelem-választás megtörtént, Aleko pasa Kelet-Rumelia kormányzójává kinevezetett és ennek a tartománynak terjedelmes statutuma (melynek egy részét az európai hatalmak beleegyezése nélkül megváltoztatni sem lehet) Konstantinápolyban küldött hírdetve, illetőleg végleg megállapítva; mert a porta képviselői általi felolvasás ezt jelenti. Ez a három tény jelzi a keleti fejlődések legújabb stadiumát és ezek mindegyike a berlini szerződés betűjének és szellemének teljesen megfelel és a monarchia külpolitikai kombinációinak, következményeinek tekinthető.

Bizonyára a bolgár fejedelem megválasztását és annak személyét, Battenberg herceget, lehet a legkülönbözőbb szempontból bírálat alá venni; mert a bírálatnak legfőbb tere ott van, hol valamely actus leendő következményei és valamely, még ismeretlen személy összeköttetései vagy plane rokonsága szempontjából vétetik bírálat alá. És ennél az esetnél így történik. Mert azt nem lehet tagadni, hogy maga az actus, a fejedelem-választás előre látott és még ahhoz képest a legkevesebb megtámadásnak kitett tény volt. Külpolitikánk ellenségei is elsőként azt, hogy egy habéres Bulgária nem merték azt, hogy egy nemzetközi egysülynak, ha a kizárólagos orosz befolyás alól emancipáltatik. De épen ebből a szempontból támadják meg a tirnovai választást. Azt mondják, hogy bizonyosan orosz tartomány lesz Bulgaria szervezténél és fejedelmének egyéniségénél fogva. Ez kérdés. Mert ha Dondukoff ur szervezte és személyezte megmarad, ha az orosz katonák és hivatalnokok Bulgáriában bennmaradnak, ha Battenberg herceg, mert a császárnak unokaöccse, megfelelnek arról, hogy a nyugati hatalmaknak köszönheti állását, mert csak ezek beleegyezésével lett fejedelem, ezek jóállása, ajánlása mellett rejtve, hogy a porta megerősíti állását, melletti, hogy a már csak a rokonságból indult ki — elfelejtéi német származását s azt, hogy atyja az osztrák hadsereg tagja volt: akkor a következtetések helyesek; akkor az oroszok grassalni fognak Bulgáriában; de — úgy hisszük — akkor sem sokáig, mert Nyugat-Európa, sőt Németország is, már ebben annyira megrontva látna a nemzetközi egysülyt, hogy az ellen sokkal könnyebben lépne fel, mint a hogy létesíthető volt az egyetértés azon chaossal szemben, melyet az orosz-török háboru után a san-stefanoi béke létrehozott. Nem is beszélünk e tekintetben

Anglia és monarchiánk érdekeiről, de Németország magatartásáról. Hisz ez vezette a tárgyalásokat azon irányban, hogy emancipáltassék ugyan kelet nagy része a török uralom alól, de ne készüljön kizárólagos avagy csak túlyomó orosz befolyás alá. És hogy a német politikát ennyire lehetne vinni, abban bizony Andrassy sokszor megrótt német barátságának is van egy kis része. De, hogy ez valósággal így van és számítani lehet, hogy így is lesz; azt leginkább meg lehet itélni az orosz sajtó magatartásából és a német sajtóval folytatott polemikájából. Bizony ezek olyan tisztességes szemrehányásokat tesznek egymásnak, hogy a „Golos” már a kongressus elejére viszi vissza Németország oroszellenes politikáját. Egyébiránt van gondoskodva, hogy a fák az égig ne nőjjenek Oroszország belállapotaiban is.

Kelet-Rumelia szervezése és kormányzása még nehezebb kérdés volt és — úgy látszik — mégis csak a megoldás felé közeledik ez is. A statutum, mely monarchiánk képviselőjének, Kállaynak, kiváló közreműködésével és többnyire túlyomó befolyásával jött létre, az autonómikus szervezet kellékeinek felel meg, ennek segítségével szövegalkotásilag emancipált tartomány Kelet-Rumelia; de biz abból nem lesz sem orosz tartomány, sem független állam; egyik biztosíték e tekintetben maga Aleko pasának személye is, kiben a porta is megbizik. A belsejrevezett önálló tényezői felett pedig, úgy látszik, Dél-Bulgaria még inkább bír, mint az önállóra tett Észak-Bulgaria; mert az orosz személyzet, főleg közigazgatási tisztikar helyébe legelőbb alkalmas egyént Kelet-Rumeliából szereznek. De itt a porta katonai megszállási joga, a Balkán vonal megállapítása és ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban az oroszok kivonulása még sok nehéz ségbe ütközik. Ezért indult újra alkudozni Suvaloff, kinek becsülete az oroszok által annyiféle kombináció indult világga. De úgy látszik, hogy monarchiánk és Anglia e kérdésekben oly szoros kapcsolatban állanak, hogy Suvaloff Bécsből nem is ment Berlinbe vagy máshová, hanem egyenesen Londonba és még ment sem volt érkezve ide, már irták a jól értesült lapok, hogy az oroszok a megszállásnak augusztus 3-ig való meghosszabbítását kérték, hogy ebbe minden hatalom beleegyezett, csak monarchiánk és Anglia nem. Ez feljegyzésre méltó, nem annyira azért, hogy a berlini szerződés hiányos szövegezésénél fogva május 3-án egészen kivonuljanak az orosz seregek a Balkánról vagy csak megkezdjék a kivonulást, mert

ha a berlini szerződés végrehajtása komolyan, e tekintetben is megkezdetik, akkor ezen 1—2 hét nem változtat; de azért, hogy monarchiánk és Anglia összehatásában van a garancia, hogy az végre fog hajtani. És ez kell!

Hegedűs Sándor, országgyűlési képviselő, ki a tavalyi párisi szabadalmi nemzetközi congressuson Magyarországot képviselte, egy e fontos tárgy fölött fejtegetéseket tartalmazó beható és terjedelmes emlékiratot terjesztett be a kereskedelmi miniszteriumnak ama congressus működése felől. Hegedűs mindenek előtt a szabadalmi ügy történelmét körvonalozza, nevezetesen tekintettel a congressus keletkezésére, a kölni bizottságon kezdve egész a párisi congressus befejezéséig; kiemeli továbbá, hogy külföldön több oldalról meg akarják támadni a legutóbbi kiegyezési törvényekben foglalt intézkedéseket, melyek szerint szabadalmi kérvényeknek Ausztriában és Magyarországon kell benyújtaniok: hangsúlyozza továbbá a törvényhozási intézkedések és törvényjavaslat megalkotás szükségét egy enquete-bizottság megalakítására nézve. Az emlékirathoz 22, a tárgyra vonatkozó melléklet van csatolva.

Az országgyűlési szabadalmi párt tegnapelőtti értekezletének tárgyát az erdő-törvényjavaslat képezte. Tiszta Kálán miniszterelnök bejelenté az értekezletnek, hogy valószínűleg a hétfői ülésben előterjesztést teend a képviselőháznak az országgyűlés jelen ülészakában intézendő javaslatok iránt. Ezután kijelöltettek a közigazgatási bizottságba választandó tagok. Végül megkezdett az erdő törvényjavaslat tárgyalása, melyet az értekezlet Kemény Gábor br. miniszter indoklása után általánosságban és részleteiben elfogadott.

A nagyszabedű román szövetség, a „Román Nemzeti Szövetség”, amely az előbbi ülések egyikeben már elfogadott óvást a magyar nyelv kötelező tanítása ellen megküldi az országgyűlésnek, illetőleg Kozma Partén képviselőt megbizza az óvás átadásával. — Méltán kíváncsiak lehetünk, hogy Kozma Partén ur miképen fog egy felekezeti szinódus részéről óvást emelni a törvényhozó testület ellen!

A szinódus egyidejűleg „helyeslőleg és köszönettel” tudomásul vette Román Miron metropolitának a törvényjavaslat ellen ő Felségénél tett lépéseit s elhatározta, hogy az ő Felségéhez intézett felterjesztést a képviselőháznak is benyújtja.

szeretetének köszönheti, azon szíves pártfogást, melyet irányában mindaddig volt . . .

Nem látszott meglepettnek? — Borzasztóan meglepettnek . . . De én jól betanultam mit kell mondanom, elhittem vele, hogy kegyed már régen ismeri e szerelmi viszony titkát. Erre nagyon elpirult. — Sammit sem szűlt? — Előbb úgy látszott, nehezen tudja elbínni, a mit mondok; szorongó érzések közt dörögte homlokát, mintha valamely váratlan felfedezés által szétrebentelt emlékeit akarrá összeszedni.

Vége azt kérdezte, miért csinált titkot kegyed, az iránta való érdeklődés indokából? Kegyed pedig bizony a pontra nézve nem adott volt semmi utasítást; azt feleltem, hogy ki akarta próbálni keresztletánya iránt érzett szerelmének nagyságát.

Jó s aztán? — Oly kétkedő és nyugtalansággal teli tekintetet vetett reám, hogy előre látva azon perczet, midőn sokkal nagyobb zavarban leszek mint ő, félbeszakítottam az értekezletet.

Johanna szemét merőn a lábai előtt elterülő szőnyeg virágjaira szegezve s himzett szoknyája alól kibúvó lába hegyét, keményen kopogtatva napernyője végével, mély és komoly gondolatokba látszék elmerülni. Marczel kíváncsian szemlélte őt.

Miért nézi oly fürkészőleg arcomat? kérdezte egyszerre felegyenesedve. Ugy ül ott, mint egy bűnügyi vallató bír.

Én megtettem azt, mire kegyed felkért; kegyed, mint mondá, attól félt, hogy azon fiatal ember balvéleménnyel találna lenni az iránta mutatott érdeklődés minősége felől; hogy eziránt minden kétségét eloszlassa, úgy hitte kegyed, hogy egy mesét kell kigondolnia, melyet én há-

Egy örvendetes jelentés. A képviselőház május 3. ülésének végén — írja az „Ellenőr” — Szapári pénzügyminiszter rendkívül fontos és örvendetes jelentést tett pénzügyi állapotainkról, adóink befolyásáról s hitelműveleteink folyamáról. Az év I. negyedében az államjövödelmek, noha egyes tételek el is maradtak a tavalyi eredmény mögött, egészben 1.800.000 frttal kedvezőbb eredményt mutatnak. Legnagyobb növekvést mutatnak az indirekt adók 800.000 forinttal. S hogy ez eredmény nem muld és ideiglenes, mutatja az, hogy májára áprilisra 800.000 forinttal kedvezőbb az összes eredmény. Hasonló kedvező eredményt tüntetnek föl hitelviszonyaink. Az aranyjáradék fényes sikere következtében a dominialis kölcsön fölslegessé vált, s a 100 millió kölcsön a tervezettnél kevesebb pénzbe fog kerülni. A 153 millió kölcsön első fele, illetőleg a I. kibocsátású kincstári utalványok még tavaly beváltatván, a második kibocsátású kincstári utalványokból 50 milliónál több szintén beváltatott. Hátra van még mintegy 25 millió II. kibocsátású kincstári utalvány, a melynek beváltására közel 30 millió frtnyi összeg áll az állampénztárakban, úgy hogy ezek is bármikor beválthatók. A fényes és minden várakozást felülmúló siker lelkes és hosszantartó éljenést keltett a házbán.

A képviselőház ülése.

Május 2.

A magyar nyelvkötelező népiskolai tanításáról szóló törvényjavaslat tárgyalását folytatta mai ülésében a képviselőház. Rakovszky István hosszasan polemizál a nemzetiségi szónokokkal. Ne féltsék uraim — ugymond — saját nemzetiségüket és annak érdekeit ezen javaslatról, a mely azokat nem bántja, még csak nem is érinti, ne féltsék a magyar nemzetről sem, a melynek számaránya sem veszélyes önkre, a melyet nem bánt a törvényjavaslat. A magyar nyelv kötelező tanítását és a kebelében élő nemzetiségek kultúrtörkévéseit, mert azokban önmagára nézve veszélyt nem lát, sőt inkább öhajtsa az, hogy a hazában élő minden nemzetiség lehetőleg művelődjék és kifejlődjék. De féltsék memze iségüket és saját jól felfogott érdekeiket, a melyeket itt az országban háborítlan őrizhetnek, ápolhatnak, de féltsék saját szabadságukat, melyet bizon élvezhetnek: azon hatalomtól, a melyet Polit képviselő ur látott jónak emlekezetünkbe idézni, s a melynek, mint Lengyelország példája és a legújabb események is bizonyítják, akár ellenségeskedése, akár barátsága, akár támadása, akár ölése egyaránt veszélyes a szabadságra nézve. Elfogadom a törvényjavaslatot

ségesen el is mondtam neki, de melynek igaztalanságát ő, a Klaudia felvilágosításai folytán csak hamar meg fogja tudni.

Majd beszélék el Klaudiának is vagy egy történetkét; e zaklatott állapotjaiban, melyben most van szegényke, mindent el fog binni.

De mire való mind e sok hazugság? Valaminek rejleni kell ez alatt, minek nyitjára nem bírok találni.

Beszéljen őszintén. Nemde, önnek azt mondták a színháznál, hogy e fiatal embert szeretem?

Azt mondták, hogy egy napon költeményeket irt kegyedhez, és . . .

Mindig csak e költemények! Nó igen, irt hozzám költeményeket. Egy este, nagy gyözelmeim egyik perczében, midőn a felkorbácsolt érzelmek hallámai nem voltak még lecsillapulva, midőn még páholyomig hangzottak a hangos taps és bravo kiáltások, hozták be azokat, s adták át nekem. Valami őszinte nemességét, mondhatni gyermekded a mellett lovagias szellemet találtam soraiban, melyek egyenesen szívemig hatottak; nagyon kevésbé hasonlítottak amaz izetlen bizelgésekhez, melyekhez addig szokva voltam.

Női és művészi hiuságomnak egyaránt hiúságot. Megkívántam ismerni, e fiatal költőt, kinek ismeretlen és rögtönzött hódolat nyilvánítása annyira megtetszett nekem, úgy hiszem kötelességem egy kis pártfogással köszönni meg, a nekem okozott gyönyört. Tulajdonképen; magamnak tettem szolgálatot, néki akarva használni, miután tehetségét adó alá vetettem és ő megírta számomra azon szerepet, melyről oly régen ábrándozom . . . Ennyi az egész.

Johanna elhallgatott. — Igen, ennyi az egész, ismételte. Talán több valószínűséget talál ön azon neveltséges mende-mondákban, melyeket önnek elbeszéltek? Tehát ön nem ismer engem többé?

az általános tárgyalás alapjául. (Helyeslés.) — Hofgraff János kifejti, mily jogokat nyertek különböző időkben a szászok, mily törvényes biztosítókat bírtak még 1868-ig is, s ime most a szászöld meg van semmisítve, vármegyékre van osztva, melyekben a szász nemzet különböző népekkel kevertetett össze, s kénytelen hivatalból magyar iratokkal elfogadni. — Ellenőrkéri szót, maradjon a szűnyegen levő tárgynál. — Hofgraff folytatva beszédét, utal arra, mennyi érdemmel bírnak a szászok a cultura terjesztése, s a korona megvédése körül, miért is nyert jogaiknak tiszteletben tartást öhajtanó a magyar nemzet részéről, melynek hegemoniáját elismeri. Áttérve a t. javaslatra, elismeri hasznos voltát annak, hogy minden honpolgár bírja az állam nyelvét, de ez nem lesz elérhető a t. javaslat törvénynyű levése esetén sem. Csak hátramaradására lesz az általános tanításnak. A magyar nyelv terjesztésének tudja ő egy biztosabb módját. Törkedjék a magyar nemzet a szellemi fejlettség ama magaslatára, melyen a nyugati nemzetek állnak, s akkor a magyar nyelv magától, minden kényszer-eszköz nélkül fog általánossá válni. Nem fogadja el a t. javaslatot. — Jurasz Ferencz: Pártolja a t. javaslatot, de ő is osztzik azon aggodalmakkal, melyeket Molnár Aladár annak végrehajtására és várható eredményeikre nézve felhozott. Dimtrievics Miklós: Elenzi a törvényjavaslatot, mert sem a szükség, sem a czélszerűség által indokolva nem látja, hogy nem magyar ajku honpolgárok az állam hivatalos nyelvének megtanulására kényszeríttessenek; erre nekik szükségük nincs, minthogy a nemzetiségi törvény értelmében joguk van a hatóságok előtt saját any nyelvüket használni. — Ivánka Imre: Azon hasonlóan, melyeket Román Sándor Ausztria, Belgium és Magyarország között megvont, nem bírnak jogosultsággal. Épen azon példából, mely szerint magyar hatóságok kiadványait a szászok nem tudják elolvasni, azt körtőltségének tartja e t. javaslatot, mert e részben

hetett volna intézkedni. Visszatartja azon vádat, mintha a mármarosí felirat a kormány megbízása folytán a tudatlan nép félrevezetésével készült volna. Mennél több nyelvet tud és tanul a paraszt, annál magasabb fokát a műveltségnek éri el, annál inkább onyésznek előtte az előítéletek. Valamint a román képviselő, kik igen jól tudnak magyarul, ezért nem szűntek meg románok lenni ép úgy a nemzetiségek is megtanulhatnak magyarul s a mellétt megmaradhatnak szerbek, románok, szászok. Elfogadja a javaslatot. (Helyeslés.) — Pap György abból, hogy az idegen nemzetiségek nem írják a hatósági kiadványokat, nem az következik, hogy magyarul tanuljanak, hanem

nem tudja, hogy nekem köszívem van? Nem tudja, hogy már vén asszony vagyok; hogy Jakab még egészen gyermek, és hogy . . . és hogy . . . Ah, de tudja mit, hagyjuk e tárgyat, nem bántja? Tehát áll, hogy Jakab még mindig öhajtsa a nőül venni Klaudiát, hogy szereti őt, s soha mást nem szeretett kivüle? — Azt állította nekem.

Johanna ajkán keserű mosoly vonult végig. — Ha önnek azt állította, akkor bizonyosan igaz . . . Ez esetben siettetni kell a dolgot, tisztázni a helyzetet, mentől előbb kell, hogy találkozzék Klaudiával, hogy beszéljenek együtt, hogy határozzanak. . .

Vegyen egy bérkocsit, keresse fel őt, vezesse el Klaudiához. . .

— Most, azonnal?

— Legkésőbbben ma este, előnké érette rokonai. E találkozástól fog függni Klaudia elhatározása.

Igaz van kegyednek; hanem nekem úgy tetszik, inkább illenék kegyedhez, mint hozzám, jelen lenni e találkozáson.

— Oh! nem, ezt nem akarom! . . . Ezt az egyet nem!

Johanna hirtelen elfordította fejét, fölve, hogy e felkiáltással elárulja szíve zajlását, s Marczel meglátja felindulását. — En sie'ek, vissza kell térem a színházhoz; Siessen és végezzen gyorsan.

Megyek, szaladok . . . Tudja kegyed, hogy most mi itt egy játszószék a mamát, papát, mint a kis leányok szoktak babájukkal?

Johanna nem állhatta meg, hogy ne nevesse és megjegyezzen:

Isten önnel tehát kis papa, kiáltott neki a mint kilépett az ajtón.

Isten áldja kis mama! (Folyt. köv)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A keresztanya.

Elbeszélés.

Írta:

VAUTIER GYÖRGY.

VI.

(Folytatás.)

Hasztalan ígért volt; már dél is rég elmúlt, midőn ismét megjelent a szállodában. Szemei ragyogtak s nyelve nagyon fel volt oldódva; Pivier asszonynak be kellett érni pár közömbös mentegődzéssel s mikor aztán beülték együtt egy szűk bérkocsiba, hogy ügyük elintézése után lassan s tova robogtak, egész uton kéntelen volt elhallgatni tett felfedezéseinek s elragadtatásának elbeszélését. Csak akkor ismert régi emberére, midőn a kocsi megállították a színház előtt s ott kérdezősködni akartak a színészről lakozma után; itt le kelle szállnia a kocsiból s egész sereg kis színészről előtt, kik zajos csoportot képezve álltak ott, elvonulni; ekkor habozott, szeretne volna nagyon, hogy inkább társnője áldozza fel magát s rohanjon belé a sárkány torkába. Most már igazán azt hitte Pivier asszony, hogy rokona teljesen elvesztette esztét. Neki azt indítványozni. hogy ilyen helyre lépjen be s szót váltson iij emberekkel! Hagat ur belátta. hallva rémült felkiáltásait, hogy hasztalan volna megmaradni kívánsága mellett, egész bátran neki ment a vesztélynek. Nem minden bűszkeség nélkül tért vissza

